

“Oliy ta’limda tasviriy san’at asarlarini interaktiv metodlar orqali badiiy idrok etish”

Kodirov Obid Esonboy o‘g‘li

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi” kafedrası o‘qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada oliy ta’lim muassasalarida tasviriy san’at asarlarini interaktiv metodlar orqali badiiy idrok etishning ilmiy-metodik asoslari ko‘rib chiqiladi. Tadqiqotda talabalarni san’at asarini tahlil qilish va idrok etish jarayonida interaktiv usullar, kreativ mashqlar, guruh ishlari va multimediya vositalarining ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, maqolada pedagogik tavsiyalar va talabalarining ijodiy tafakkurini rivojlantirish yo‘llari taqdim etiladi.

Kalit so‘zlar: tasviriy san’at, badiiy idrok, interaktiv metodlar, oliy ta’lim, pedagogik metodika, kreativ tafakkur, vizual tafakkur. Oliy ta’limda tasviriy san’atni o‘qitish jarayonida talabalarni san’at asarlarini badiiy idrok qilishga jalb qilish muhim pedagogik vazifa hisoblanadi. Interaktiv metodlar orqali san’at asarlarini o‘rganish talabalarni faollikka, kreativ tafakkurga va tanqidiy fikrlashga rag‘batlantiradi.

Talabalar san’at asarini tahlil qilganda rang uyg‘unligi, shakl va kompozitsiya elementlari, mavzu va ifoda vositalarini chuqur o‘rganadi. Pedagoglar interaktiv metodlar, guruh ishlari, multimediya va reflektiv mashqlar orqali talabalarni jarayonga jalb qiladi. Shu tarzda talabalar san’at asarini vizual, mazmunan va hissiy jihatdan anglashni o‘rganadi.

Maqolada oliy ta’lim muassasalarida tasviriy san’at asarlarini interaktiv metodlar orqali badiiy idrok etishning ilmiy-metodik asoslari, talabalarining estetik didini va ijodiy tafakkurini rivojlantirish usullari hamda pedagogik tavsiyalar ko‘rib chiqiladi.

Oliy ta’limda tasviriy san’at asarlarini interaktiv metodlar orqali badiiy idrok etish jarayoni talabalar uchun estetik, intellektual va ijodiy rivojlanishning muhim vositasi hisoblanadi. Interaktiv metodlar yordamida talabalar san’at asarining mazmuni, shakl va rang uyg‘unligi, kompozitsiya elementlari va ifoda vositalarini chuqur tushunadi. Shu jarayon talabalarida tanqidiy fikrlash, vizual tafakkur va ijodiy tafakkur qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Talabalarni interaktiv metodlar orqali badiiy idrok jarayoniga jalb qilish bir necha bosqichlarni o‘z ichiga oladi. Birinchi bosqich – vizual tanishuv. Talabalar san’at asarini kuzatadi, uning tashqi ko‘rinishi, rang uyg‘unligi, chiziq va shakl orqali

yaratilgan ritm va kompozitsion tuzilmani tahlil qiladi. Bu bosqichda vizual tafakkur va diqqatni jamlash orqali talabalar badiiy tafakkurini rivojlantiradi.

Ikkinchi bosqich – mazmuniy tahlil. Talabalar asarning mavzusini, g'oyaviy mazmunini va hissiy ohangini aniqlaydi. Pedagoglar bu bosqichda interaktiv metodlar, savol-javob, muhokama va diskussiya usullaridan foydalanadi. Talabalar o'z fikrlarini bildiradi, boshqa talabalar bilan mulohaza almashadi va san'at asarini turlicha idrok etish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Uchinchi bosqich – badiiy xususiyatlarni aniqlash. Talabalar asardagi rang uyg'unligi, shakl va chiziqlar, balans, kontrast, ritm va kompozitsion tuzilmani tahlil qiladi. Ushbu bosqichda pedagoglar talabalarni interaktiv mashqlar, guruh ishlari va ijodiy topshiriqlar bilan jalb qiladi. Bu talabalar ijodiy tafakkurini va estetik didini rivojlantiradi, badiiy xulosalar chiqarishga o'rgatadi.

To'rtinchi bosqich – hissiy qabul qilish. Talabalar san'at asaridan estetik zavq olish, hissiy reaksiya bildirish orqali asarni ichki idrok qiladi. Pedagoglar bu jarayonda interaktiv mashqlar, guruh ishlari va vizual tahlil topshiriqlarini qo'llaydi. Talabalar o'z hissiyot va fikrlarini ochiq muhokama qiladi, shu orqali ijodiy tafakkur va badiiy idrokini rivojlantiradi.

Beshinchi bosqich – reflektiv tahlil. Talabalar o'z fikrlarini yozma yoki og'zaki tarzda ifodalaydi, asar bilan bog'liq hissiyot va xulosalarni shakllantiradi. Refleksiya jarayoni orqali talabalar estetik did, tanqidiy fikrlash va ijodiy tafakkur qobiliyatlarini yanada rivojlantiradi. Shu bilan birga, reflektiv mashqlar talabalarga san'at asarini turlicha idrok etish va mustaqil fikr bildirish imkonini beradi.

Oliy ta'limda multimediya va digital platformalardan foydalanish interaktiv metodlarni yanada samarali qiladi. Talabalar turli davr va uslubdagi san'at asarlarini slaydlar, video materiallar yoki virtual galereyalar orqali o'rganadi. Shu orqali ularning vizual tafakkuri rivojlantiriladi, rang va kompozitsiya uyg'unligini idrok qilish qobiliyati oshadi.

Metodik jihatdan, interaktiv metodlar yordamida badiiy idrok jarayonini samarali tashkil etish uchun pedagoglar guruh va individual ishlari, tahlil va diskussiya, reflektiv mashqlar hamda digital vositalardan foydalanadi. Bu yondashuvlar talabalarni san'at asarini nafaqat vizual, balki mazmunan, hissiy va badiiy jihatdan chuqur tushunishga o'rgatadi, ijodiy tafakkur va estetik didini rivojlantiradi.

Shuningdek, interaktiv metodlar yordamida badiiy idrok va tahlil jarayoni talabalarni mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va tanqidiy tafakkur qobiliyatlarini shakllantiradi. Talabalar san'at asarini tahlil qilganda o'z xulosalarini chiqaradi, asar bilan bog'liq hissiyot va fikrlarini ifodalaydi, boshqa talabalar fikrini baholaydi. Shu

orqali oliy ta'lim muassasalarida tasviriy san'atni o'qitish talabalarning san'atga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularni mustaqil, ijodiy va tanqidiy fikrlaydigan shaxs sifatida shakllantiradi.

Natijada, oliy ta'limda tasviriy san'at asarlarini interaktiv metodlar orqali badiiy idrok etish metodikasi talabalarning estetik didini, ijodiy tafakkurini va vizual tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Pedagogik yondashuvlar, interaktiv metodlar va digital vositalar yordamida talabalar san'at asarini chuqur anglashni o'rganadi va badiiy xulosalar chiqarishga o'rganadi. Shu tarzda, oliy ta'limda tasviriy san'atni o'qitish jarayoni talabalarni mustaqil, ijodiy va san'atni chuqur tushunadigan shaxs sifatida shakllantiradi.

Oliy ta'limda tasviriy san'at asarlarini interaktiv metodlar orqali badiiy idrok etish jarayoni talabalar uchun estetik, intellektual va ijodiy rivojlanishning muhim vositasi hisoblanadi. Ushbu jarayon orqali talabalar san'at asarini nafaqat vizual jihatdan, balki mazmunan, badiiy va hissiy jihatdan anglaydi. Interaktiv metodlar, guruh va individual ishlari, reflektiv mashqlar hamda digital platformalardan foydalanish talabalarni ijodiy tafakkur, tanqidiy fikrlash va estetik didini rivojlantirishga yordam beradi. Shu tarzda, badiiy idrok jarayoni oliy ta'lim muassasalarida talabalarni mustaqil, ijodiy va san'atni chuqur tushunadigan shaxs sifatida shakllantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Shavdirov S. A. Podgotovka budushchikh uchiteley k issledovatel'skoy deyatel'nosti // Pedagogicheskoe obrazovanie i nauka. – 2017. – №. 2. – S. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – №. 1. – S. 131-134.
3. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter education & global study. – 2024. – №. 1. – S. 8-14.
4. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and Innovation. – 2023. – T. 2. – №. B10. – S. 192-198.
5. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // International Journal on Integrated Education. – 2023. – T. 4. – №. 3. – S. 60-66.

